

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

'אלה תולדות 'ר' אברהם'

לשכת עזרת אחים - חב"ד ליובאוויטש
ליוצאי ברית המועצות וליהודי חבר העמים

Lishkat Ezrat Achim Chabad Lubavitch organization
организации Эзрат Ахим Хабад Любавич

5780-2019

לתרומות:

ezrachim.chabad@gmail.com

ארגון יהודי מולדובה - חב"ד ליובאוויטש
ליוצאי מולדובה ובסרביה בארץ הקודש וברחבי תבל
חב"ד ליובאוויטש מולדובה העולמי

5780-2019

Организация для помощи
еврейской Молдове и Буковине
в Израиле и США

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן זצ"ל
נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק
חותנו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב
חמיו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ
זקנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית
דור חמישי לנסיכי בית רבי ונשיאי חב"ד ליובאוויטש

קיצור תולדות חייו
איתור ושיפוץ מ"כ בקישינב מולדובה

ויהי בשלושים שנה - 'חב"ד ליובאוויטש מולדובה'
ה'תש"נ - ה'תש"פ

יוצא לאור על ידי מחלקת ההוצאה של
לשכת 'עזרת אחים' - חב"ד ליובאוויטש

ו'מעיינות הרז"א' - חב"ד ליובאוויטש
ע"ש השליח הגה"ח הרב זלמן הכהן אבעלסקי הרב הראשי למולדובה

© כל הזכויות שמורות

התש"פ - 5780

ליקט וערך: הרה"ת מנחם מענדל זלמנוב
עימוד ועיצוב: 'מעיינות הרז"א' - הוצאה לאור

בפתח הקונטרס

בשבח והודי' לה' יתברך הננו בזה להגיש לקהל שוחרי התורה והחסידות קונטרס ובו סקירה וטעימה קלה מתולדות הגה"ח הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, חותנו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, חמיו של כ"ק אדמו"ר מהורי"צ זקנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית, דור חמישי לנסיכי בית רבי ונשיאי חב"ד ליובאוויטש, ידוע בגאונתו הגדולה וברוח התקשרותו לנשיאי חב"ד ליובאוויטש, והבולט שבהם סירבו להמשיך את שושלת האדמו"רות של אביו, והתקשרתו לרבתינו נשיאנו הק'.

קונטרס יחודי זה יוצא לאור בסימן ובסמיכות 'שלושים שנה' ליציאתו של השליח הגה"ח הרב זלמן הכהן אבעלסקי, ראשון השלוחים למדינות חבר העמים בשנת ה'תשמ"ט, בתוך שלל ציון' ו'יהי בשלושים שנה' ו'בן שלושים לכח' ה'תש"נ - ה'תש"פ, למוסדות החינוך התורה והחסד - חב"ד ליובאוויטש במרחבי מדינת מולדובה ובסרבי' על ידי השליח והמארא דאתרא הרב זלמן טובי' הכהן אבעלסקי, הרב הראשי למולדובה ובירתה קישינב.

בקונטרס וליקוט מיוחד זה הובאו:

א. מקצת מאזכוריו בתורת רבותינו נשיאנו, והתקשרותו המיוחדת שהביא פרק חדש בלימוד החסידות ופסיקת ההלכה לאדמו"ר הזקן, שבדרך אפשר זהו בפשטות.

ב. קיצור וסיפורים מתולדות חייו ופעולו בעיר התורה והחסידות קישינב.

ג. מקצת מיומן החתונה של נכדיו כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש והרבנית, והמתנות הנפלאות ששיגר.

ד. איתור ושיפוץ מצבתו בבית החיים היהודי בעיר קישינב על ידי ה'חברא קדישא' ו'הרבנות הראשית למולדובה', שעל המלאכה מנצח השליח הרה"ח מנחם מענדל זלמנוב נכד הרב הראשי למולדובה הרב זלמן אבעלסקי.

מענין ומפליא, כי סבי השליח הרב הראשי למולדובה הרב זלמן אבעלסקי, בחושי החסידיים נקט בשיטת הלימוד של הרה"ק ר' אברהם שניאורסון, בכל הקשור לבשורת הגאולה והגואל,

ובכלל בהידור וקיום מנהגי חב"ד ליובאוויטש, הרז"א שגדל על ברכי האריות שבחבורה, גדולי החסידים, גם שמע את את הנהגה חסידית זו ואימץ זאת הלכה למעשה. כפי שסיפר לימים את המקובל אצל חסידים. שדברי רבותינו נשיאנו אומרים אפילו ברמז – חסידים עשו מזה רעש ושטורעם גדול, לדאבוננו, נוצר היום מצב הפוך: הרבי אמר בשטורעם הכי גדול, ועודד את פרסום הבשורה בקול רעש גדול, ישנם המנסים להגיד שצריכים החסידים לדבר ברמז... למעשה, מהרבי קיבלנו לא רק רמז אלא דברים ברורים.

ולפעול בזה כשיא השטורעם, להכין את העולם כולו למלכותו של רבינו שליט"א, שהיה מלך על כל העולם בגאולה השלימה, בכל דרך הנהגתו והתקשרתו המיוחדת. ניתן לראות שגם בזמנים של קבלת הנשיאות שהיה זה בבחינת "בדרך אפשר", לקח הרז"א והשכיל והבין הדברים בוודאות, וזאת החל לפרסם כבר אז.

יהי רצון מהשם יתברך, שישלח את רוח אפינו משיח השם, נשיא הדור, כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח אשר 'יקבץ נדחי ישראל', מכל רחבי תבל, ובפרט העובדים והנידחים ברחבי מדינת מולדובה ברחבי 'מדינות חבר העמים' - ברית המועצות לשעבר, אשר יחס חם מיוחד וכנה 'כאב לבן' כיאה ליהודי ה'מדינות ההם', יחד כל עם ישראל מכל קצווי תבל האובדים והנידחים אל הגאולה האמיתית והשלימה אזי נחזה בעיני בשר בהתגלותו המיידית לעין כל.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

הרה"ת השליח ר' מנחם מענדל זלמנוב
נכד הרב הראשי למולדובה וקשינב

לשכת עזרת אחים - חב"ד ליובאוויטש
מחלקת ומכון ההוצאה לאור
ספריית 'עזרת אחים'

מכון 'מעיינות הרז"א'
ע"ש השליח הרב זלמן הכהן אבעלסקי
הרב הראשי למולדובה וקשינב

ב' דחודש מר חשוון - ה'תש"פ
יום הירצייט של החסיד ר' אברהם שניאורסון

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן בתורת רבותינו נשיאנו

♦ אצל חותנו הרה"ח וכו' ר' אברהם בקעשענוב ובקשו לחזור דא"ח

יום ב' לפנות ערב אחר השקיעה נולדה חנה תי', היא א רייכער שבת פארבריינגען וכו' אמר לי אדמו"ר נ"ע בזמן מנחה עתה הוא עת רצון וכו', בקשתיו שחפצי הערין א מאמר ווי דער רבי האט עם געזאגט דער רבי געזאגט וכו' ואמר לי ואס דו בעטסט האב איך געבעטען באם טאטען, ואמר לי אז ער דארף הכנה. ואח"כ אמר וי ער האט געהערט פון צ"צ ואס ער האט געהערט פון אדה"ז ואמר לי אדמו"ר נ"ע שהה בערך מינוס אדמו"ר נ"ע דברו אח"כ בשנת רס"ו וזהו ששמע ממני בקישינוב ד"ה "קמתי אני לפתוח".

להעיר מהסיפור שבאחד המאמרים שאמר ב"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ביחידות לבנו כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר ענין ואח"כ הי' כ"ק מו"ח אדמו"ר אצל חותנו הרה"ח וכו' ר' אברהם בקעשענוב ובקשו לחזור דא"ח וחזר את מאמר הנ"ל וכו'.

(ליקוט רשימות שיחות ומכתבים ע"ד שנת ה'תרנ"ט)

♦ מה שאצלך בדרך אפשר נעשה אצלי דבר ודאי

ובד"ה לכה דודי השמיט כ"ק מו"ח אדמו"ר תיבת "ואפשר" וכותב זה בפשטות.

מביא על כך הרבי בהערה למאמר: וידוע ג"כ הסיפור, שבאחד המאמרים שאמר כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע ביחידות לבנו כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר ענין (משל מכח הציור שבנפש) בדרך אפשר, ואח"כ הי' כ"ק מו"ח אדמו"ר אצל חותנו הרה"ח וכו' ר' אברהם בקעשענוב, ובקשו לחזור דא"ח, באמרו: עפן נאך אויף דעם קראן וועט זיך שוין גיסן, (=פתח את הברז והכל כבר ישפך). וחזר את מאמר הנ"ל וגם ענין הנ"ל בפשטות. כשחזר לליובאוויטש סיפר לאביו את כל המאורע, ושאלהו כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, הא מנין לך? הרי אמרתי רק בדרך אפשר? וענה לו: מה שאצלך בדרך אפשר נעשה אצלי דבר ודאי.

(מאמר ד"ה 'לכה דודי' ש"פ תצא, י"ג אלול, ה'תשי"ד)

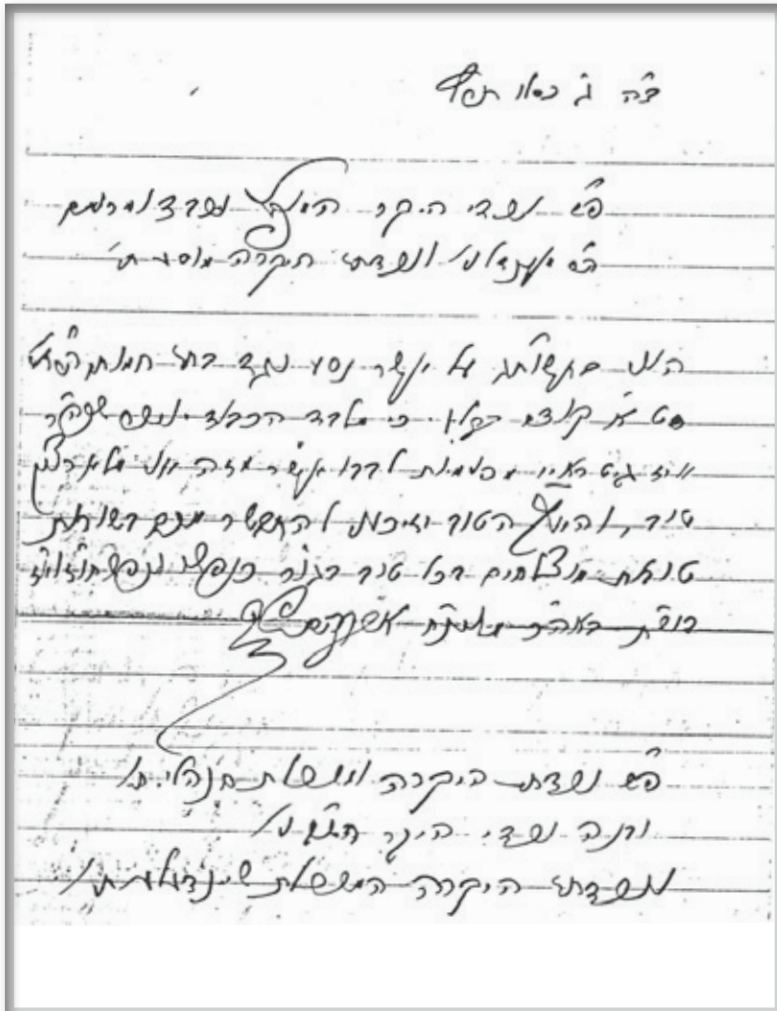

מכתב

הרה"ק ר' אברהם לנכדו אדמו"ר שליט"א

לנכדו כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש, נשיא דורנו משיח צדקנו,
ולנכדתו הרבנית חי' מושקא נ"ע

תולדות חיים

טעימה מקורות חיים של תלמיד חכם מפורסם הרה"ק רבי אברהם שניאורסאהן, בנו של המהרי"ן מניעזין, נכדו של אדמו"ר הצמח צדק, חותנו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, חמיו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, זקנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית דור חמישי לנסיכי בית רבי ונשיאי ממלכת חב"ד ליובאוויטש • קיום לדמותו של חסיד שרבים רצו שיטול על עצמו את עול הנשיאות, אך הוא בענוותנותו סרב • חסיד ומקושר שחי ממאמרי חסידות שקיבל מחתנו שמעבר לים, והשתוקק לשמוע את נכדו, הצעיר ממנו בלמעלה מארבעים שנה, חוזר חסידות • סקירה מאלפת וקווים מתולדות חיים שלפניכם.

אפשר ללמוד מחותנך הרב שליט"א".
על גודל הערכתו לחתנו אדמו"ר מוהריי"צ אפשר ללמוד ממכתב שכתב לבתו הרבנית נחמה דינה, בחודש תמוז תר"צ, בו הוא כותב: "מאישך חתני היקר הרה"ק שליט"א, קבלתי את החסידות של י"ב י"ג תמוז מאמריקה לנחת רוח גדול ב"ה. זהו כל נחת הרוח שיש בעולם..."

בספר 'הקריאה והקדושה' חשוון תש"א נכתב: הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן, "אחד המיוחד בדורו, מנסיכי בית רבי" (כך מכונה ה"ה הוד כבוד הרב החסיד האמיתי המופלא במעלות האמת הענווה והתום, כבוד שם תפארתו מרנא ורבנא ר' אברהם בן הרבנית נחמה דינה, בנו של הוד כ"ק אדמו"ר מוהרי"ן מניעזין ומחותנו של הוד כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב מליובאוויטש [אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א (הריי"צ נ"ע) הוא חתנו]. כבוד הר"ח ר' אברהם הוא דור חמישי לנסיכי בית רבי ונשיאי חב"ד".

התגורר חי ופעל בעיר קשינב - לשם הגיע מיד לאחר נישואיו, בשנת תרל"ח, עם בתו של "אחד מחסידי וקציני העיר, ר' יהושע פאלק נ"ע שיינבערג. ושקד על

הרה"ק ר' אברהם נולד ביום י"א בסיון תר"כ בליובאוויטש, לאביו האדמו"ר ר' ישראל נח - המהרי"ן מניעזין - בנו של כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' מליובאוויטש.

בט"ו כסלו תרל"ז, נשא לאשה את הרבנית יוכבד בת הרה"ח ר' יהושע פאליק שיינבערג, מחשובי החסידים בעיר קשינב שבמולדבה.

לאחר חתונתו התיישב הרה"ק ר' אברהם בקשינב, ושקד בתמידות ובמסירות על התורה והעבודה. הוא התפרסם בצדקותו, חסידותו וענוותנותו המופלאה.

אלם ר' אברהם סירב לקבל על עצמו את הנשיאות. הוא נשאר בקשינב, ולפרנסתו עסק במסחר. גם אז המשיך לעשות לילות כימים בתורה, וקירב צעירים לרוח 'תומכי תמימים' ושיגר תלמידים לישיבות ברחבי ברית המועצות, כך 'לא פסיק פומי' מגרסיא' בשקדנותו בלימוד נגלה וחסידות ועבודה עד יומו האחרון.

בשנת ה'תרנ"ז נערכה בליובאוויטש חתונת בתו הרבנית נחמה דינה עם כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ. כ"ק אדמו"ר הרש"ב אמר לבנו כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ: "אמת ומידת הענווה

הת' השליח מנחם מענדל זלמנוב באיתור קברו לפני השיפוץ בה'תשע"א בבית החיים היהודי בקישינב בירת מולדובה.

התורה ועל העבודה.

בספר לשמע אוזן עמ' פ' מופיע: ר' אברהם היה בנו בכורו של הרה"ק אדמו"ר ר' ישראל נח מניעז'ין - בנו של אדמו"ר הצמח צדק. נולד בעיירה ליובאוויטש, בשנת תר"כ. כאמור, נחשב לאישיות דגולה, ובכל זאת "כאשר נסתלק הוד כ"ק אביו אדמו"ר מוהרי"ג, י"ז ניסן תרמ"ג, מיאן לקבל עליו את הנשיאות ויעסוק במסחר, וגם אז שם לילות כימים בתורה ועבודה."

אדמו"ר המהר"ש, ובדיעבד - על הסיבה שאולי בעטיה סירב ר' אברהם ליטול את עול נשיאות חצר נייעז'ין אחר הסתלקות אביו, ניתן ללמוד מהמעשה הבא, שאירע זמן לא רב טרם הסתלקות שני האחים: בהיותו בקישינב, הגיע פעם לאביו הרה"ק ר' ישראל נח בנייעז'ין, ואמר לו: אבא, לפני שאני מקבל שלום ממך, אני רוצה להיכנס אליך ליחידות. כי לא באתי ככן לאביו, אלא כחסיד לרבו. ענה לו רבי ישראל נח: "מבין אני שלעצה אתה צריך. אם כן, סע לדודך לליובאוויטש."

כאשר הגיע לליובאוויטש, קיבלה אותו הרבנית רבקה כאורח חשוב. ערכה שולחן לפניו, וגם אדמו"ר המהר"ש הצטרף אליהם - ושהה עמם כחצי שעה. כשאדמו"ר המהר"ש קם לצאת, אמר לו ר' אברהם: דוד, ליחידות אני צריך! ענה לו אדמו"ר המהר"ש: הלילה, פקע וריד בגופי וקרעתי פיסת בד מכותנתי כדי להדקו, והנני סובל ייסורים נוראים. אולם ייסורים אלו הם כאין וכאפס לעומת קבלת יהודי ליחידות! מחר, איה"ש, אקבל אותך...

כשחזר לאביו לנייעז'ין, אמר לו אביו: "נו,

הרה"ק ר' אברהם הסתלק לאחר שבעים ושבע שנות חייו ביום ב' במר-חשון שנת ה'תרצ"ז, ומנוחתו כבוד בעיר קישינב שבמולדובה.

זוגתו הרבנית יוכבד שניאורסון הייתה בתו של החסיד ר' יהושע פאליק שיינברג, מחסידי העיר קישינב. בשנת ה'תרל"ה נישאה לרב אברהם שניאורסון אביה של הרבנית נחמה דינה והרב בן ציון שניאורסון. אחיה היה הרב בן ציון שיינבערג, שהיה ר"מ בקישינב ולאחר מכן רב בדומברוביץ.

הרבנית יוכבד נפטרה ביום ט"ז במר-חשון שנת ה'תר"פ.

עצה טובה מהדוד

אדמו"ר הרשב"ב אמר לאדמו"ר מוהרי"צ שאמת ומידת הענווה אפשר ללמוד מחותנו. כאשר נפטר אביו המהרי"ן בקשו חסידי נייעז'ין מר' אברהם למלא את מקום אביו באדמו"רות, אך הוא סרב.

על רגשי החיבה ששררו בין האחים הקדושים ר' ישראל נח מניעז'ין ואחיו כ"ק

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש

על הפרק שאלת מינוי רב חדש, היה הוא ביחד עם גיסו, ר' צבי שיינברג, מאלו שפעלו רבות והשתדלו עבור מינויו של רב חסידי ליובאוויטשי – הרב יהודה לייב צירלסון, עמו גם למדו יחד והגו בתורת החסידות.

בנוסף לכך הפיח רוח חיים חב"דית ליובאוויטש בקרב יהודי קשישנב, ובאי הישבה שם, כפי שעולה גם מעדותו של הרב נחום שמריהו ששונקין שלימים היה רב הקהילה היהודית בבתומי שבגאורגיה. לאחר עלותו לארץ ישראל שימש כמשפיע של חסידי חב"ד, הוא נולד בפרפויסק בשנת תר"נ לאברהם ששונקין. למד בישיבות שונות, ביניהן בקרמנצ'וג, באמצ'יטסלב ובקשישנב. בהיותו בקשישנב התקרב לרב אברהם שניאורסון, חותנו של האדמו"ר מוהריי"צ, ובהשפעתו נסע לישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש ולמד בה.

מחותן הרבי

כאשר הגיע אדמו"ר מהוריי"צ לזמן השידוכים, הוצעו עבורו הצעות מגוונות, ביניהן הצעות ממחותנים עשירים שהבטיחו נדוניה נכבדה. הוריו של אדמו"ר מהוריי"צ, הוד כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע והרבנית הצדקנית מרת שטערנא-שרה ע"ה, נטו לשידוך עם בת הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן, ואילו הסבתא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, הרבנית הצדקנית מרת רבקה נ"ע, נטתה לשידוכים נוספים שהוצעו.

הציעו לו הצעות רבות לשידוכים היו עשירים בעלי נדוניה רבה וכו' בין השאר

עצה טובה קיבלת מדודך המהר"ש?".

לאחר הסתלקות אביו, אדמו"ר המהרי"ן, הפצירו בו חסידי אביו למלא את מקומו בנעז"ן.

אלם ר' אברהם סירב לקבל על עצמו את הנשיאות – הוא קיבל עצה טובה מאדמו"ר המהר"ש..."

"האמת והמסירות נפש שלו", התבטא ר' אברהם על אדמו"ר הרש"ב, "הן שני עמודי אור. ולא יזו דרגה של אמת ומסירות נפש זה יכול להגיע – אי אפשר לאף אחד להשיג, ביחוד האמת ומסירות נפש של נשמה כללית. ידעתי מי יהיה ממלא מקומו של הרבי מהר"ש".

ר' אברהם נשאר בקשישנב, ולפרנסתו עסק במסחר של יינות כשרים, יינות אלו גם שיגר מהם לליובאוויטש להתועדויות החסידים ותלמידי הישיבות 'תומכי תמימים'. גם אז המשיך לעשות לילות כימים בתורה ועבודה עד יומו האחרון. כ"ק אדמו"ר הרש"ב אמר פעם לבנו כ"ק אדמו"ר הריי"צ: "אמת ומידת הענווה אפשר ללמוד מחותנך הרב שליט"א".

הרה"ק ר' אברהם שימש כדמות חסידית ונחשב לאחד מנכבדי הקהילה, וכאשר עמדה

הרב יהודה לייב צירלסון

לך סיפור,
כידוע
היו אנשי
הישובים
והכפרים
הגרים בין
הגויים
נוסעים
לכבוד
הימים
הנוראים
לעיר
הסמוכה

שיוכלו להתפלל בציבור.

פעם התכונן ישובניק לנסוע אל העיר ליום כפור הוא עם בני ביתו הוא היה כבר מוכן ואלו בני ביתו התמהמהו התחיל לזרום אבל הם לא היו מוכנים עדיין אמר להם אני אתחיל לצאת לדרך אלך לאט וכשאגיע לעץ המסוים שהוא אחכה לכם שם כשתגיעו לשם גם אתם נמשיך כולנו יחד בדרכנו. הסכימו והאב יצא לדרך, וכשהגיע אל העץ הוא שב לנוח בצלו בינתיים מרוב עייפות וגם בגלל ששתה מעט משקה בבקר נרדם מתחת לעץ ערבה עליו שנתו וישן ילדיו יצאו גם הם לדרך ושכחו לגמרי על אביהם הם עברו על יד העץ והמשיכו בדרכם מבלי לצרפו אליהם, לפנות ערב התעורר האב הוא הבין שבניו שכתוהו לגמרי ושהוא לא לספיק להגיע העירה לפני שקיעת החמה וגם לחזור מאוחר מבלי לחלל את החג הרים האב את עיניו אל על אל השי"ת ואמר: רבוננו של עולם ילדי שכחוני לגמרי אני מוחל להם מחל גם אתה מחל ככה לבניך אשר שכחו אותך' סיימה הרבנית ואמרה לבנה כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב הלואי והקב"ה ימחל לכולנו כפי

היתה גם ההצעה של הרבנית מרת נחמה דינה בת הרה"ח ר' אברהם שניאורסון מקישינוב שהיה בן הרה"צ רי"נ האדמו"ר דניזין.

דעת הסכתא הרבנית רבקה נטתה להענות לשידוכים עשירים משום שהמצב הכלכלי בבית הרבי היה אז דחוק ביותר אולם בנה אדמו"ר מוהרש"ב אבי הרי"צ נטה יותר לשידוך עם נחמה דינה שאמנם התקיים לבסוף אמר הוא לאמו נקיים מה שכתוב בתורה, ונשאלה את פי' ונשאל את פי החתן.

הם החליטו אפוא לשאול את החתן עצמו, שהיה אז צעיר לימים. הוריו סיפרו לו על השידוכים המוצעים והוסיפו כי בהתאם למסופר בתורה על נישואי יצחק ורבקה, שבהם היה "ונשאלה את פיה", הם פונים אליו ומבקשים לדעת את דעתו בקשר לשידוכים המוצעים.

השיב החתן להוריו: "הרי באותה פרשה עצמה נאמר 'ולקחת אישה לבני ממשפחתי ומבית אבי...".

הבינו שגם דעתו כדעת אביו מדי שנה בשנה בערב יום הכפורים נוהגת היתה הרבנית רבקה לחלק 'לעקאך' עוגת דבש לכולם ראשית היה בנה האדמו"ר הרש"ב נ"ע בא לבקש ממנה 'לעקאך' ואחריו באו כל התמימים הגדולים והקטנים ורבים רבים מאנשי העיר.

הרבנית היתה נותנת לכל אחד פרוסת 'לעקאך' ומברכת אותו.

באותה שנה בה דובר על השידוכים לאדמו"ר מוהרש"ב בא בערב יום הכפורים אדמו"ר מוהרש"ב אל אמו הרבנית לבקש ובקש ממנה מחילה על השידוך שנעשה שלא כדעתה, אמרה לו הרבנית: בני אספר

שאני מוחלת לך.

מטשורטקוב משמו של הרה"ק מוה"ר אברהם שניאורסון בנו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"נ מניעזין בנו של רבינו הצמח צדק ורבינו הגדול בעל התניא והשו"ע וכל אדמו"רי נשיאי חב"ד ליובאוויטש הקדושים לעלות בכל שבת ויום טוב למפטיר. ואולי כמו בכל הנהגותיהם בקודש סוד טמיר גנוז בגווייה כדי לומר את ברכת הבוחר בתורה שבברכת ההפטר.

אמת ומסירות נפש

האמת והמסירות נפש שלו - של בנו הוד כ"ק הרבי מהורש"ב - הן שני עמודי אור, ולא יזו דרגא של אמת ומסירות נפש זה יכול להגיע - אי אפשר לאף אחד להשיג, ביחוד האמת והמסירות נפש של נשמה כללית.

אז - אמר הרה"ק רבי אברהם שניאורסאהן, חותנו של הוד כ"ק הרבי מהוריי"צ - ידעתי מי יהיה ממלא מקומו של הוד כ"ק הרבי מהר"ש. (לקוטי דיבורים" כרך א עמודים לו-47).

ביקור אדמו"ר מהוריי"צ בעיר קשינב

מידי פעם, היה זוכה החותן לביקוריו של חתנו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ הקדוש וביתו. בביקורים אלו היה חוזר הרבי בפני חמיו מאמרים שאותם אמר אביו בליובאוויטש. כאשר היה הרבי כותב לבנו בעת ששהה בביקורים אלו, היה דורש בשלמו של המחותר.

במשך כל חודש תשרי ה'תרכ"ט ביקר אדמו"ר מהוריי"צ אצל חמיו כ"ק הרה"ק אברהם שניאורסון בקשינב.

גם בחודש אייר ה'תרע"ז נסעו כ"ק אדמו"ר הריי"צ וזוגתו הרבנית אל הוריה בקשינב,

ביום כ"ח בסיון ה'תרנ"ו נערכו קישורי התנאים של הרבי עם בתו של ר' אברהם שניאורסאהן. ההתוועדות של שמחת קישורי השידוכין התקיימו ב'נאות דשא' באליוקא (ליד תחנת הרכבת קראסניא) ונמשכו שבעה ימים רצופים.

בתנאים, סיפר ר' אברהם לחתנו, כי בשמחת הנישואים שלו אמר אביו את המאמר "המגיד מראשית אחרית", בתקווה כי מחותנו ישמיע מאמר על ד"ה זה, אך הרבי סרב באומרו כי איננו גורסים זאת (בשטר התנאים למנהגנו אין אומרים מילים אלו, אלא מתחילים במילים "למזל טוב יעלה ויצמח").

יין ליובאוויטש

בשנים שלאחר מכן, עסק לפרנסתו במסחר היין. במרתפי ישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש נשמרו יינות שאותם ייצר, ועליהם היו מתוועדים התמימים ואומרים 'לחיים'.

בגיליון 'האח', הופיע מודעה על יין גפן שנעשה בהשגחתו של הר"ר אברהם שניאורסאהן מקשינב חותנו של אדמו"ר מוהרי"צ ואדמו"ר מליובאוויטש שליט"א והרה"ג ר' חיים הלוי סאלוועייציק מבריסק שליט"א מפליגים מאד בהידור היין גפן הזה וכל האדמורים מפולין ליטא ורייסין מהדרים אחרי יין גפן זה וניתן להשיגו אצל שמוטקין ופרידמן בווארשא.

נשיאי ישראל

משמו מסופר על הנהגתם של רבותינו הקדושים ענקי התורה ראשי בני ישראל לדורותיהם מאז רבינו המגיד הגדול ממעזריטש כפי שהעיד הגה"ק מוה"ר ישראל

ומשם כתבו אל בנותיהם שנשארו ברוסטוב, בבית זקניהם כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב וזוגתו הרבנית.

שמחת נישואי נכדתו

בשנת ה'תרפ"ט, הגיע ר' אברהם להשתתף בשמחת נישואי נכדתו הרבנית חי' מושקא עם מי שהוכר אז בתור הרמ"ש – הלא הוא הרבי שליט"א מליובאוויטש משיח צדקנו. בהעדרו של אבי החתן, ישב ר' אברהם באירוע סמוך לחתן, כאשר מצדו השני יושב חתנו, אבי הכלה, אדמו"ר מוהריי"צ.

כשבועיים לפני החתונה כבר היתה התרגשותו בעיצומה. במכתבו לחתנו הרבי, הוא מספר על התלבטותו האם להגיע מספר ימים לפני החתונה הגדולה על מנת להתראות עם נכדותיו, או שאולי הוא יכביד על בתו העסוקה בהכנת החתונה.

טרדה נוספת שהציקה לו, היא כיצד יביא כלי כסף כמתנה לחתונה – בדרך מקישינוב לוורשה עוברים בגבול הרומני, ושם מחרימים חפצים כאלו.

אך נראה כי חלק מהמתנות הצליח הרה"ק ר' אברהם להביא לזוג המלכותי, באיגרת ששיגר אביו של הרבי הגה"ק המקובל רבי לוי יצחק שניאורסון נ"ע אל הרבי לאחר החתונה בתרפ"ט, כותב הוא לו בין השאר בשלום ובבריאות תשמך שתמש בהנר במנורת חנוכה שנתנו לך, (מסתמא הוא של כסף ונר מצווה ותורה אור יאירו לפניך כל הימים וזכות אביכם זקנכם מהרי"ן נ"ע זיע"א יגן עליכם לטוב לכם כל הימים).

בשולי האיגרת כותבים המוציאים לאור מהתוכן נראה שהיא מנורת חנוכה של הרב הקדוש מורנו הרב ישראל נחום מניעזין שהוענקה לו כדורון דרשה על ידי בנו של

המהרי"ן הרה"ח ר' אברהם שניאורסון זקנה של הכלה. לימים נודע כי בין המסמכים האישיים נמצאים הנמצאים באוסף המכונה 'אוסף שניאורסון', נמצא גם שטר התנאים של אדמו"ר מהוריי"צ משנת ה'תרמ"ו (1886) עם הרבנית נחמה-דינה בת הרב אברהם שניאורסון מקישינעוו. (מקישינב).

חי מהמאמרים שאני מקבל

על גודל הערכתו לחתנו אדמו"ר הריי"צ אפשר ללמוד ממכתב שכתב לבתו הרבנית נחמה דינה, בחודש תמוז תר"צ, בו הוא כותב: "מאישיך חתני היקר הרה"ק שליט"א, קבלתי את החסידות של י"ב י"ג תמוז מאמריקה לנחת רוח גדול ב"ה. זהו כל נחת הרוח שיש בעולם..."

ובהזדמנות אחרת: "אתמול קיבלתי מכתב מאישך חתני... החייתי את נפשי במכתב זה, הוא שלח לי את מאמר החסידות שאמר לפני ראש השנה, דא"ח טוב מאד, אני מאד נהנה הן מהמכתב והן ממאמר החסידות, הוא כותב לי שבכל שבת הוא אומר חסידות, כבר 13 פעמים שאמר חסידות. שרק השי"ת יתן לו כח ומח והצלחה".

במכתב אחר לבתו כתב: "אני מאוד שמח מה שאישך חתני היקר שליט"א גם נסע לארץ ישראל, זה באמת דבר גדול, ואני מקווה שתפילותיו נתקבלו לטובה עבור עצמו ועבור כולנו בתוך כלל ישראל, שהיהודים יתרוממו מהרה בישועה אי"ה באמת, ואת כל הבקשות ימלא השי"ת בגשמיות ורוחניות ככל הפרטים אי"ה כרצונו הטוב, והשי"ת יצליח דרכו לאמריקה בהצלחה גדולה ובכבוד גדול, ויחזור הביתה בהצלחה ובכל

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של ל"ק אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש

טוב סלה.

קשה...".

בקיץ ה'תרצ"ז נחלה ואחר חג הסוכות גברה מחלתו ובאור ליום חמישי, שני לחודש מר-חשון ה'תרצ"ח, ומנוחתו כבוד בעיר קישינב שבמולדובה. זוגתו הרבנית יוכבד נפטרה ביום ט"ז במר-חשון שנת ה'תר"פ.

תכתבי לי מתי יבוא חתנך נכדי היקר ה'מענדל מברלין לריגא'....

שורה אחרונה זו במכתבו, מגלה לנו כי גם את החתן של החתן, הרבי מלך המשיח, העריך

בנו הרה"ח ר' בן ציון שניאורסון

הסב מאד, ואף ציפה לבואו ללטביה.

משפחתו:

בתו, מרת מלכה היתה אשת ר' פנחס הכהן זוניס.

בתו, הרבנית נחמה דינה, רעייתו של אדמו"ר מוהריי"צ.

חודשים ספורים אחר כך מספר הרה"ק ר' אברהם לביתו אודות התועעות של הנכד:

"לרוב נחת ועונג מהיום טוב שמחת תורה מהסעודה בשמחה, ובפרט שנכדי היקר הר' מענדיל אמר חסידות 3 שעות, אינני יכול כלל להביע בכתב את התענוג מזה, אני מקווה שה' יתברך יעזור לי להתראות עמכם ולשמוע איך שנכדי היקר ר' מענדל אומר חסידות".

בנו, הרב בנציון שניאורסאהן - למד בתומכי תמימים בליובאוויטש, וכשהגיע לגיל נישואין נשא את מרת צילה שניאורסון. לאחר מכן עבד כמנהל חשבונות. בתקופת נערותו נסע לליובאוויטש לבקר את אחותו, ובאותה הזדמנות זכה לסעוד על שולחנו של הרבי הרש"ב יחד עם הרבי הריי"צ ורעייתו הרבנית. באותה סעודה זכה שהרבי הרש"ב יפנה אליו ויבקש ממנו לזמן.

בהיותו בנם של הרבה קדושים, הצטברו אצלו חפצי קודש רבים. במכתב לנכדתו הרבנית חי' מושקא, סיפר לה למי הוא חפץ להעביר את קערת הכסף של אביו, אותה קיבל מהטשערקאסער:

"יש אצלי קערה מכסף, ירושה שלי מכ"ק אאמו"ר [מהרי"ן] זצ"ל נ"ע זיע"א, מה שהרה"ק הרב יעקב ישראל זצ"ל [מטשרקאס] נתנה במתנה לכ"ק אאמו"ר זצ"ל, אני רוצה להעניק קערה זו לאישך חתני היקר שליט"א, מחמת מחו' הר' שטערנא שרה תי' [אמו של אדמו"ר מוהריי"צ] היא נכדתו, אלא שלשלוח מכאן כלי כסף מאוד

יומן החתונה

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן

- חותנו של כ"ק אדמו"ר הרי"צ, נכדו של אדמו"ר הצמח צדק, חותנו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, חמיו של כ"ק אדמו"ר מהורי"צ, זקנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית דור חמישי לנסיכי בית רבי ונשיאי חב"ד ליובאוויטש

ביקור אדמו"ר מהורי"צ

רשימת כ"ק אדמו"ר מהורי"צ ספר השיחות תרפ"ח-תרצ"א מחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א עם הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע.

יום החתונה ביום ג', י"ד כסלו תרפ"ט, ב"החצר של הישיבה תומכי תמימים דליובאוויטש יצ"ו אשר בעי"ת ווארשא יע"א."

במשך היום התקבצו הרבה מאנ"ש והתמימים מכל ערי פולין וגליל ליטא הפולנית שבאו לשמחת המלך באו גם הרבה אורחים מחוץ למדינה ובראשם חותן הרבי הרה"צ רבי אברהם שניאורסון זצ"ל.

את פניהם הקבילו מאות חסידים ויהודים בתחנת הרכבת בריגא שהיתה עמוסה עד אפס מקום מפאת ריבוי מקבלי הפנים וכפי שהיה כאשר נסע הרבי לחתונה הותרה הגישה לקרון עצמו לבודדים בלבד בין המחותנים שהגיעו מווארשא לריגא היה חותנו של הרבי נשמתו עדן הרב ר' אברהם שניאורסון שהתגורר בקישינעו שהיה בנו של האדמו"ר ר' ישראל נח מניעזשין ונכדו של הרבי הצמח צדק.

מועתקת בזה רשימת כ"ק אדמו"ר - "רשימה קצרה מהחתונה": בשעה הח' בערב סעודת "חתן מאהל" שבביל תלמידי תו"ת ביחוד במעון הישיבה. נוכחים: כק"ש, חותנו, החתן, דוד כק"ש הרמה"כ שי' הארענשטיין

וכו'. בתוך הסעודה מאמר וכל בניך גו'. אחר המאמר נגונים עד אח"צ לילה. אחר ברהמ"ז אמר כק"ש שברצונו גיין א טאנץ עם תלמידי הקבוץ עשו עיגול גדול וכק"ש רקד עם המקורבים והתמימים יחיו. אח"כ הכריז יו"ר ועד הישיבה רש"פ זאלמאנאו (זלמנוב) בשם כל התמימים משגיחים מנהלים של הישיבה מז"ט מז"ט לכק"ש לכל המחותנים וכו'.

גבאי בית הכנסת בריגא היה החסיד ר' אליהו חיים אלטהויז ובעת כיבוד העליות לתורה הכתיר את ר' אברהם שניאורסון בתואר 'מורנו'.

הקבלת פנים למחרת ביום י"ד כסלו בשעה חמש בערב החלה הקבלת פנים במעון הישיבה חדרי הישיבה צבועים מחדש לכבוד החתונה ומעוטרים בכל מיני פאר והדר כראוי וכיאות לשמחה כזו אגף של כמה חדרים הוקצה לעזרת נשים והאולם הגדול עם החדרים שבצידו מיוחד לאנשים כדי שלא ידחקו ויכנסו אנשים מן הרחוב העמידו על פתחי בניין הישיבה משמר מטעם המשטרה שהרשו להיכנס רק לאלה שהיו בידם כרטיסי כניסה.

ובכל זאת היה הדוחק גדול וחדרי הישיבה היו מלאים אנשים מפה אל פה והיו עומדים צפופים באולם הגדול עמד שולחן גדול שבראשו ישב החתן הרבי שליט"א מימינו וחותן הרבי הרה"ק ר' אברהם

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש

שניאורסון משמאלו ליד השולחן משני יושב הרבי ומצנפת הקודש על ראשו אשר צידיו ישבו האורחים החשובים אד"מורים ורבנים המחוננים והמקורבים ומסביב לשולחן עמדו המון הקרואים אנ"ש תמימים ידידים ומיודעים כולם עומדים בחרדת כבוד ועיניהם נשואות לראש השולחן מקום שם

הזמנת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לחתונות אדמו"ר מהוריי"צ

ביום הבהיר י"ג אלול שנת תרנ"ז התקיימה חתונתם של הרבי הריי"ץ בנו יחידו של הרבי הרש"ב, עם הרבנית נחמה דינה לבית הרה"ק ר' אברהם שניאורסון מקשיניוב.

נוסח ההזמנה לחתונה שכתב הוד כ"ק הרבי הרש"ב נ"ע. הנוסח המלא:

...כאשר זיכני השי"ת בנשואי בני יחידי המופל' מ' יוסף יצחק שי' עם ב"ג בת בן דודי הרה"ח מהר"א שי' מקעשיניוב אשר הוגבל זמן החתונה למז"ט יום ועש"ק י"ג אלול הבע"ל בליובאוויטש, לזאת אקרא נא לאהבי נפשי בא יבא על ראש שמחתי להתעלס באהבים והשי"ת יזכו לשמוח בשמחת בוב"א שי'

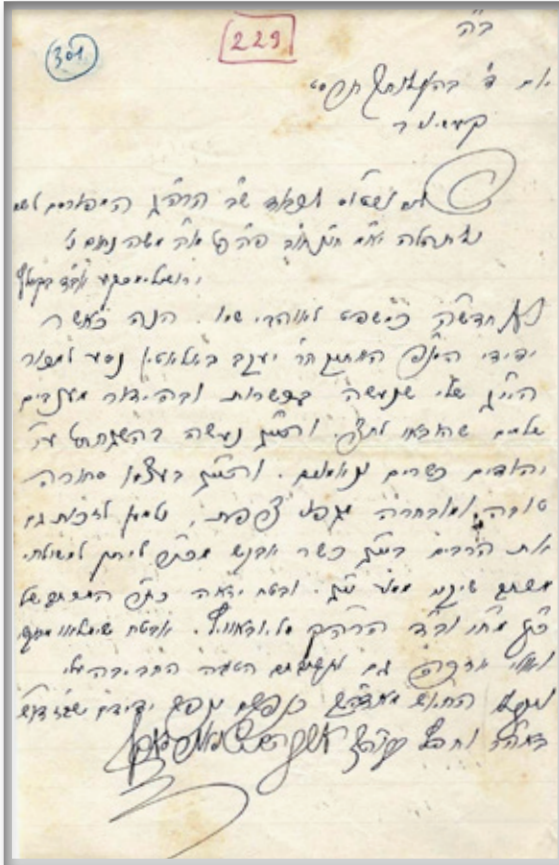
ויקבל החו"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו וש"ב ידידו עוז דו"ש מלונ"ח.

חתימת יד קדשו

הרה"ק ר' אברהם היה לומד ומתענג ממאמרי החסידות של חתנו, אדמו"ר הריי"צ. באחד המכתבים לבתו הוא כותב: ...מאישיך חתני היקר הרה"ק שליט"א (אדמו"ר הריי"צ) קבלתי את החסידות של י"ב י"ג תמוז מאמריקה לנחת רוח גדול ב"ה. זהו כל נחת הרוח והתענוג שיש בעולם...

אגרת מר' אברהם

האגרת שלפנינו נכתבה ע"י ר' אברהם שניאורסאהן, "אחד המיוחד בדורו, מנסיכי בית רבי", האיגרת עוסקת בענייני מסחרו בהם עסק לפרנסתו, נוסף לעבודתו בעבודת ה' וחיבור יהודים לתורת חסידות חב"ד ליובאוויטש.

האגרת שלפנינו נכתבה ע"י ר' אברהם שניאורסאהן, "אחד המיוחד בדורו, מנסיכי בית רבי", האיגרת עוסקת בענייני מסחרו בהם עסק לפרנסתו, נוסף לעבודתו בעבודת ה' וחיבור יהודים לתורת חסידות חב"ד ליובאוויטש.

בשנת תרנ"ז נעשה "חותן המלך" - כאשר בתו נחמה דינה נישאה לכ"ק אדמו"ר הריי"צ.

וזה לשון האגרת המובאת כאן:

יום ד' בהעלותך תרס"ט

קעשינוב

שלום וכטו"ס לכבוד ש"ב הרה"ג המפורסם לשם ולתהלה יא"מ חו"נ חו"ב פ"ה פי' מו"ה משה נחום נ' ירושאליםקסי אב"ד בקעלץ

את הרבים ביי"ג כשר אבקש מכת"ר ליתן למשולחי מכתב שיקנו ממני יי"ג. ובטח יראה כת"ר המכתב של כ"ק מחו"ר וב"ד הרה"ק מליובאוויץ. אבטח שימלאו מבוקשי ואולי אזכה גם לתשובתם הטובה החביבה עלי ותקבלו החיוה"ש מאדה"ש כנפשם ונפש ידידם שב"ז דו"ש באה"ר וחפץ ברוה"צ

אברהם שניאורסאהן.

אחדש"ה כמשפט לאוהבי שמו. הנה כאשר ידידי המו"פ הוותיק הר' יעקב באלאטין נסע למכור היי"ג (יין גפנים) שלי שנעשה בכשרות ובהידור מענבים שלמים שהובאו לחצרי והיי"ג נעשה בהשגחתי ע"י יהודים כשרים ונאמנים. והיי"ג בעצמו סחורה טובה ומובחרת מגפני צרפת, ולמען לזכות גם

הנצחת ר' אברהם

הנצחת הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן, בישיבת קישינב בארץ הקודש

בתמונה 'לוח שיש' שהוצב בהקמת ישיבת קישינב בראשון לציון בארץ הקודש, שנחרט עליו שם הרב ר' אברהם שניאורסון זצ"ל אביה של הרבנית מיקירי הישיבה, מנכבדי הקהילה היהודית בקישינב, ומחשובי אנשי חב"ד ליובאוויטש.

הישיבה היא המשך לישיבת הרב צירלסון בקישינב, הרב צירלסון מחשובי חסידי חב"ד עמד בראש הישיבה, ורבנים רבים מתוכה היו חסידי חב"ד, כמו גם הרה"ק שלמד בחברותא עם הרב צירלסון, והיה בוחן קבוע את התלמידים בלימודם בישיבה הק'.

הנוסח להלן:

לזכרון בהיכליה'

הרב החסיד האמיתי המופלא במעלת האמת
הענוה והתום מרנא ורבנא ר' אברהם בן
הרבנית נחמה דינה נבלס זצוק"ל
בן הוד כ"ק אדמו"ר מוהרי"נ מנעזשין זצוק"ל
בן הוד כ"ק אדמו"ר המפורסם חסידא
ופרישא כבוד קדושת שם תפארתו
מרנא ורבנא ר' מנחם מעדל
בעל צמח צדק זצוקללה"ה נבלס ז"ע

נולד בשנת תר"כ נסתלק ביום ב' מרחשון
שנת תרצ"ח ומ"כ בעיר קישינוב

אשתו הצדקנית הרבנית יוכבד בת
הצדקנית הרבנית לאה זצ"ל

נסתלקה ביום ט"ז מרחשון תר"פ ומ"כ
בעיר קישינוב

למשפחת שניאורסון האצילה

פעל רבות ונצורות למען הישיבה בקישינוב
ובוחן תמיד של תלמידיה

שיפוץ ואיתור קברו של הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן

בבית החיים היהודי בקישינב קבור הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן, חותנו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, סבה של הרבנית מרת חיי' מושקא אשת אדמו"ר שליט"א. השתלשלות הדברים לאחר חיפושים בלתי פוסקים נמצאה מצבתו, שבמשך השנים שופצה. בעצה משותפת של הנכד השליח הרה"ת מנחם מענדל זלמנוב כיצד לערוך את השיפוץ כראוי וכיצד לנסח את נוסח המצבה החדשה יחד עם השליח הרב זלמן הכהן אבעלסקי, שדאג שכל הפרטים יבוצעו על הצד הטוב ביותר, ולנחת רוח רבינו שליט"א שוקם מקום קבורתו הק'.

היכן מיקומו.

מידי תקופה סיפר השליח הרב זלמן אבלסקי, הרה"ר למולדובה, לתלמידי הישיבה 'תומכי תמימים' בקישינב, אודות הצדיק שחי ופעל כאן בקישינב, כפי שסופר בפני חסידים שעל היינות שייצר בקישינב נשלחו לליובאוויטש, שם התוועדו עליהם אדמו"רי חב"ד וקהל החסידים, לצד סיפורים אודותיו, וחייו של הצנע לכת בקיום המצוות ולימוד התורה מתוך גאונות מופלאה, בשומעם כך, מספר מתלמידי ישיבת תו"ת בקישינב, ניסו מספר פעמים לאתר את מצבתו הק' אך העלו חרס בידם.

כעבור מספר שנים לערך בשנות הסמ"ך, מחזור נוסף של תלמידי הישיבה בקישינב, החליטו בעקשנות לאתר את מקומו של קברו הק', אולי בכל זאת הוא נמצא בבית החיים היהודי הנוסף, שהוא חדש יותר הנמצא במרחק קרוב מבית החיים היהודי שנחרש שממנו לא נותר זכר, השלטונות המקומיים הפכו לפארק טיול מרכזי, על גבי עשרות

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן, חותנו של כ"ק אדמו"ר הרשב"ב, וסבם של הרבי שליט"א והרבנית, אשר חי ופעל בעיר קישינב כמופיע בהיסטוריית 'בית רבי' ובתולדות החב"דיים, גם מ"כ בעיר קישינב במולדובה (בסרביה), השלוחים שידעו כי 'בית הקברות היהודי', נחרש והושחת בידי פורעים, גמרו אומר בליבם שכנראה לפי חישוב השנים, מצבתו של הרה"ק יחד עם יהודים נוספים הי"ד, הושחתה ואין אפשרות לדעת בדיוק

איתור קברו בשלג הקפוא בקישינב

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש

עם השליח הרב זלמן הכהן אבעלסקי הרה"ר

שיפוץ הקבר

בשנת ה'תשע"א, הגיעו התלמידים השלוחים לקישינב, הת' השליח מנחם מענדל זלמנוב ונסעו לבקר לחפש את הקבר של הרה"ק ר' אברהם, לאחר חיפושים רבים בקפור ובשלג פילסו יחד בחיפוש ואיתור במשך ימים ממושכים עם תלמידי הישיבה, שכן בית הקברות היהודי, חלקו הגדול ישן ובלתי מסודר, לאחר חיפושים נרחבים לא נמצאה מצבתו, בעצה משותפת עם השליח הרב זלמן הכהן אבעלסקי, שקישר את התלמידים השלוחים עם תלמידי הישיבה הבוגרים עמהם שוחחרו רבות השלוחים בשיחות וידיאו, בצירוף מסמכים והסברים סיפרו היכן מיקומו של קברו הק' אותו איתרו לפני למעלה מעשור שנים, ברוך השם באמצעות הסימנים מספר החלקה ועוד, על ידי הסימנים ומיקומם של קברים אחרים נמצא קברו הקדוש ומקום נחלתו של הרה"ק ר' אברהם שניאורסון.

קשה היה לזהות את מיקום הקבר, כי כאמור מחיצה נבנתה במקום הכיתוב על המצבה והכיתוב המיושן כבר היה ללא צבע כלל לצד אותיות שנמחקו מהתפוררות של האבן ברבות השנים.

שברי מצבות והרס בלתי יתואר, כמו גם במקומות רבים נוספים במדינות אלו שתורת הקומוניזם על דגלם.

לאחר חיפושים נרחבים ומאמצים רבים, גילו כי מצבתו של הרב הקדוש ר' אברהם שניאורסון, עומדת על תילה בבית הקברות היהודי בחלקה מספר אחד, בפתחתו של בית החיים היהודי, היה מן הראשונים שנקברו שם, ובזכות כך, נותרה מצבתו בשלימות כמו יתר היהודים שנקברו שם.

האיתור היה מופרך ונערך תקופה ארוכה על ידי תלמידי הישיבה ובראשם התלמיד אליהו גץ, שבסופו של דבר על אף מיקומו של הקבר וגדר שנבנתה בסמוך לו אשר

איתור קברו לאחר חיפושים ממושכים

הסיתרה את קברו, הקשו רבות על מציאתו ומקומו.

יחד ספרו על התגלית הנפלאה לרבים השליח הגה"ח הרב זלמן הכהן אבעלסקי, ואמרו מספר פרקי תהילים במקום, עד מהרה החליט השליח לספר אודות חשיפת הקבר לקהל אנ"ש בעולם.

תגלית חדשה פורסמה, בצירוף התמונות,

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש

לאחר העברת אישורו מר' דוד נחשון ובעצה משותפת עמו כיצד לערוך את השיפוץ כראוי ולנסח את נוסח המצבה החדשה יחד עם הגה"ח השליח הרב זלמן טובי' הכהן אבעלסקי, שדאג שכל הפרטים יבוצעו על הצד הטוב ביותר, לנחת רוח רבינו שליט"א.

לאחר כל זאת יצא שוב התלמיד השליח הת' מנחם מענדל זלמנוב, אל עבר 'בית החיים היהודי' הישן בקישינב בעצומה של סופת שלגים קשה, בדיוק זהו הזמן בו התפנה מלעסוק עם היהודים הרבים כך כשמרבית בתי העסק סגורים כשהכל ספונים בביתם, זה הזמן המתאים לדאוג לכך מבלי לפגום בהפצת המעיינות ליהודי העיר והמבקרים בה.

לאחרי זמן מה חיפוש ואיתור הסימנים שכוסו בשלג הרב, הקשו שוב על מציאת קברו בחלקה מספר אחד בתחילת בית החיים, כלבסוף אותרה מצבתו הק'.

עם מציאת המצבה ומיקום הקבורה לאחר תפילה קצרה לגאולה השלימה ואמירת מספר פרקי תהילים, החל להעתיק את הכיתוב מן

תפילה על קברו טרם השיפוץ

כתיבת המצבה מהאבן המתפוררת

המקום היה בהזנחה קשה, ענפים ודברים נוספים הסתירו את שברי המצבה.

נכדו של השליח והרב הראשי, הת' מנחם מענדל זלמנוב פקד את המקום, דיווח על המתרחש ובהתייעצות עם השליח הרב זלמן אבעלסקי הרב הראשי למולדובה, הוחלט על שיפוץ המצבה, תוך שביקש כי התפקיד לדאוג לנושא הזה יתבצע על ידי חתנו הרב דוד נחשון האיש שמונה על ידי הרבי לשיפוץ קבריהם של רבותינו נשיאנו וכללם קברי 'בית רבי'. וממילא זוהי שליחותו.

מיד טילפן לרב נחשון שהתעמק בתשובת הרבי שניתנה לו עבור שיפוצי כל קברי רבותינו הקדושים ובית רבי מעניין שלא הבחנו עד כה בקבר זה, הפטיר.

הרב נחשון נתן את אישורו הרוחני ומינוי לשליחות שקיבל מהרבי לשליח הת' מנחם מענדל זלמנוב שיבצע את השיפוץ, עוד הוסיף והסביר לתלמידי השלוחים, הוראות מניסיונו העשיר בשיפוץ הקברים ובפרט קברו של אביו של הרבי, בעיר קבורתו אלמא אטא שבמדינת קזחסטאן, באופן המתאים לנהוג ב'בית רבי', ומה הם התארים שניתן לכתוב על שמם וכו'.

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש

קברו מכוסה בשלג טרם השיפוץ

שוב לפני עזיבת מקום מנוחתו הק' פרק תהילים נוסף והכרזת הקודש 'יחי אדוננו' על קברו של הרה"ק ר' אברהם.

מתוך צפייה ותקווה שעוד לפני שנסיים את גמר מלאכת השיפוץ נזכה לחזות בקיום היעוד של תחיית המתים בגאולה השלימה מיד ממש.

בהגיענו לבית הכנסת הגדול ברחוב חב"ד ליובאוויטש בקישינב נכנסו מהרה ללשכת הרבנות הראשית אל סבי השליח הרב זלמן אבולסקי ודיווחתי לו על התקדמות הדברים.

לאחר מכן פניתי ובדקתי שוב שהכיתוב אכן נכון ומדוייק בסיוע של תמונות שצילמנו במקום ותמונות מוקדמות יותר שצולמו לפני כעשור לראות שאכן העתקת הנוסח של המצבה הוא כך.

מאוחר יותר דיווחתי על ההתקדמות לר' זושא אבולסקי, מידידי יהדות קישינב, אולי להצליח למצוא תורם לפחות להתחיל חלקית לשקם את המקום וההזנחה הרבה שם.

איתור מקורות מימון

כפשוט שכעת עמד האתגר לשיפוץ

המצבה העומדת להתפורר, כאמור ברבבות השנים חלק מן המצבה החלה להישחק כליל ועמה האותיות שנחקקו בה.

במאמץ רב הכנסנו את האצבעות בינות לגדר המפריעה ועומד בסמיכות למצבה על מנת למשש בזהירות ובאיטיות את חקיקת האותיות החלקית ששרדו, זאת על מנת לכתוב על השיש החדש שיוצב על מצבתו הק', כיתוב מדוייק ללא שינוי כל שהוא, כפי שקברה בשנת ה'תרצ"ח, חברי 'החברא קדישא', ובני משפחתו וקהל יראיו, כפי שביקש השליח הרב זלמן אבולסקי שעל המצבה עצמה לא לשנות כלום, אלא בדיוק אותו הדבר. דברים ברוח זו נאמרו גם אצל מה שהיה בשיפוץ קברו של אבי הרבי באלמא אטא, שאם רוצים להוסיף אפשר במצבה נוספת בצד אך לא על הקבר כפי שאכן הם עשו בשיפוץ קברו של אביו של הרבי ר' לויק, בעיר אלמא אטא שבמדינת קזחסטאן, זאת עוד עומד בתכנון השלוחים כיוון שעל המצבה אינו מוזכר סביו האדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש, ועוד חזון למועד בעזרת השם.

כסופו של עבודה רבה התמונה הושלמה ומילות הכיתוב המופיעות על הקבר הועתקו בצורה משלימה ומרבית, עד כמה שניתן ואפשרי לזהות.

לקראת סיום עמדתי עם מטר והתחלתי למדוד את השטח שסביב המצבה בהשגחה פרטית מופלאה לא נקבר בסמיכות לקברו של הרה"ק ועומד שטח קטן ריק על יד מצבתו בשונה מהקברים הרבים שם. מה שאומר שניתן לבנות איזהו אוהל קטן ומקום עמידה למבקרים והמתפללים, והוספת מצבה נוספת מכובדת כנדרש.

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש

איתור קברו בשלג הקפוא

המבקר, יחד ידיד חב"ד בקישינב לאתר את הקבר מרוב שמחה והתרגשות עשינו טעות כנראה בסימני הדרך והגהה למיקומו המדויק של קברו, כמעט שעה של חיפושים ואיתור מיקומו של הקבר היו לריק. כמעט והתייאשנו.

אז פגשנו בהשגחה פרטית את איש החברה קדישא, שיחד סייע לנו למצוא את קברו הקדוש, יחד אמרנו כולנו יחדיו פרקי תהילים את פרקו של הרבי ובקשת הגאולה השלימה.

לאחר מכן ערכנו דיון בשטח הפתוח כיצד ניתן לשקם המצבה בזריזות ובכבוד הראוי לסביו של הרבי והרבנית.

לאחר שעה מאומצת והבעיות הרבות שצצו בשטח מצאנו את האפשרות וברוך השם סימנו יעד ותאריכים שעד היארציית הקרוב בכ' חשוון תושלם מלאכת השיפוץ והמצבה תעמוד על תילה.

בכלל הפועלים המקומיים שם וחברי ה'חברה קדישא' אינם ממהרים וכל דבר נעשה בעצלתיים, במאמצים רבים דאגתי שהדברים יזדרזו ויגמר במהירות האפשרית

ולשיקום המקום, שדרש הוצאות רבות לשיפוץ שברי המצבה.

לאחר תקופה ממושכת שמקורות מימון עדין לא נמצאו, והושקעו יותר בקירוב יהודי המקום לרוח ישראל סבא והכנה והשתוקקות לחזות בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

ניסיתי לעניין בזה כל מבקר ותייר שהגיע הנה לקישינב על מנת לדאוג למצב נאות של המצבה, ברוך השם בסופו של דבר המאמצים נסעו פירות לקראת סיום השנה בימי הקיץ, נמצאו תורמים חסידי חב"ד יקרים שביקרו במקום, וגמרו אומר בליבם, שהם יממנו זאת, עם זאת חפצים הם בעילום שמם אך התגייסו לממן את שיפוץ ושיקום ההזנחה ששרתה במקום.

שוב יצאנו יחד עם התורם החסידי

הקמת כיסוי למצבה

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש

משם מבית חיינו המשכתי להיות בקשר עם חברי ב'חברה קדישא' והתעדכני בהתקדמות וסיום החלק האחרון של אחרי יציקת מחדש המצבה וליטושה, והצבת המצבה החדשה על קברו לשם ולתהילה.

בחודשי עבודה רצופים, הגיעו הישגים מרשימים, ריצוף מחדש סיכוך מתאים ומצבה חדשה, כיאה לקברו של הקדוש ר' אברהם שניאורסון, נכדו של אדמו"ר הצמח צדק, חותנו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, חמיו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, זקנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבני, דור חמישי

הרבנית והתלמידות השליחות בתפילה על קברו והמרבית, כמו למשל סיפור מוזר שנאמר לנו

כי לא ניתן להשיג שיש לבן, ישנו של מצבות רק שיש שחור, בהבזק של רגע אמרנו שלא יתכן כדבר הזה, אך ידידנו התעקש, לבסוף הנפתי אותו לשיש של מטבחים שם מצא את מבוקשנו, כך כל פרט לקח את זמנו עד שקרם עור וגידים.

כך או כך הגיע הזמן לחזור לבית חיינו בסיום שנת הלימודים ופעילות השליחות עם הסטודנטים הישראליים הרבים עימם למדתי במשך השנה, על מנת לשאוב כוחות וחיות מחדשת, הדבר הראשון בהגיעי לבית חיינו 770 ישבתי וכתבתי דו"ח לרבי על ההתקדמות השיפוץ ובקשת ברכה שתושלם המלאכה במהירות ובזריזות האפשרית ושכל הבעיות שפתאום נערמים ייעלמו כלא היו.

ניקוי 'בית החיים' מההרס בסמוך למצבתו על ידי השליח הרב מנחם מענדל זלמנוב, ה'תשע"ג

לנסיכי 'בית רבי' ונשיאי חב"ד ליובאוויטש.

'ניסי ניסים' בשימור המקום

בסיומו של חודש ניסן ה'תשע"ג הקהילה היהודית בקישינב הוכתה בתדהמה, בית החיים היהודי הישן בקישינב בירת מולדובה, חולל בצורה נוראית.

ללא מחשבה ושימת לב נכרתו עצים באופן בלתי מחושב, עשרות קברים ישנים נפגעו, עשרות קברים הפכו לגל אבנים, עקב עוצמת הגזעים הגדולים שנפלו עליהם.

יהודי המקום מבקרים בקברו

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש

למולדובה, על מנת לראות את מצב המצבה כמו את יתר בית החיים, והשתוממו לראות כי באורח פלא, ובאופן שמימי וניסי, קברו של הרה"ק ר' אברהם שניאורסון אינו נפגע ולא ניזוק, בדומה לקברים רבים שהיו ממש בסמוך וניזוקו קשות, כמו גם ביתר בית החיים, כשנפלו עליהם גזעי עצים רבי משקל, ששופצו וחודשו על ידי ה'חברא קדישא' שעל ידי הרבנות הראשית למולדובה.

אל בית החיים היהודי הישן ברחוב מילאנו בקישינב, יהודים רבים מבני הקהילה, שמעו על קברו לאחר גילוי המקום ושיפוצו על ידי ה'חברא קדישא' של הרבנות הראשית למולדובה, היהודים פוקדים את המקום ומתפללים להצלחתם בכל.

הצייר היהודי בתפילה על קברו, עם השליח הרב מנחם מנעדל זלמנוב, נכדו של הרב הראשי למולדובה.

בבית החיים היהודי העתיק זה שם גם קבור ומנוחתו כבוד של הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן, חותנו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, סבה של הרבנית מרת חי' מושקא אשת אדמו"ר שליט"א, ביקרו ה'חברא קדישא' שעל ידי הרבנות הראשית

מקום קבורתו לאחרי השיפוץ

'אלה תולדות ר' אברהם'

הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן נכדו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש

השליח הרב מנחם מנעדל זלמנוב, נכדו של הרב הראשי למולדובה, הרב זלמן הכהן אבעלסקי, בתפילה במקום בשנת ה'תשע"ו

עוד היד נטויה וכעת עומדים בדין ודברים עם רשויות העירה על ריצוף השטח המוביל למתחם הקבר, זאת על מנת שבימי החורף תהיה גישה בשבילים המובילים לשם, המלאים בבוץ, ומקשים על ההגעה למקום, בפרט ביום היארצייט ב' חשון לצד הקמת אוהל מתאים כיאה לסב הרבי והרבנית, חסידים הרוצים ליטול חלק בזה יכולים לפנות לנכדו השליח ולסייע בגימור ובהשלמת האוהל על ציונו הק'.

תיירים פוקדים מקום מנוחתו

תיירים יהודיים רבים פוקדים מתפללים ומדליקים נרות, בחלקה מספר אחת בבית החיים היהודי, מגיעים להתפלל בקברו של הרב אברהם שניאורסון, סבם של הרבי והרבנית מליובאוויטש, מי היה מאמין שקבור בקישינב כזה צדיק, פולטים לא אחת המתפללים, סיפור מענין שמספר כותב השורות השליח הרב מנחם מענדל זלמנוב נכדו של השליח והרב הראשי למולדובה, הרב זלמן הכהן אבעלסקי, כי, באחת הפעמים הגיע לתפילה עם שני תיירים דוברי עברית להתפלל, האחד, חרדי שקצת כלפי חוץ זנח את חיי התורה ומצוות, והשני יהודי המתייג עצמו כ'לא מאמין' ואף גרוע מכך, שניהם הסכימו לבקשת השליח הרב זלמנוב והגיעו עמו לבקר להתפלל ולקרוא תהילים בקברו הק', בסיום התפלה לשמוע בדרך מאותו יהודי, אני לא מחזיק מתפילות וקברי צדיקים, אבל מהביקור כאן, עובר עלי משהו מיוחד, גם הצעיר, החל לחזור לדרך המוכרת לו בהשפעת הבית חב"ד בקישינב, וציין שהביקור בקברו גרם לו להירורי תשובה וקבלת החלטות טובות להבא.

לזכרון
כ"ק הרה"ק הרה"ג הרה"ח
רב פעלים לתורה ומצוות ורבים השיב מעון
דור חמישי לנסיכי בית רבי ונשיאי חב"ד ליובאוויטש

ר' אברהם שניאורסון
בן כ"ק אדמו"ר ישראל נח מניעז'ין
בן כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל
בעל הצמח צדק נ"ע

חותנו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, חמיו של כ"ק אדמו"ר מהורי"צ
נפטר ב' בחשוון ה'תרצ"ח
מנחתו כבוד בקישינב, מולדובה.

וזוגתו הרבנית הצדקנית
מרת יוכבד ע"ה
בת הרב יהושע פאליק שיינברג
נפטרה ט"ז חשוון ה'תר"פ
מנחתה כבודה בקישינב, מולדובה.

ת' נ' צ' ב' ה'

זקנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית

לזכות

השלוחים הרה"ח מנחם מענדל בן חנה ורעייתו
וב"ב שלום דוב בער בן דבורה מושקא
יוכבד בת דבורה מושקא
להצלחה רבה בגשמיות וברוחניות
מתוך נחת ושמחה אמתיים
שפע ברכה הצלחה ובריאות בטוב הנראה והנגלה

לזכות

צבא השלוחים והפעילים במדינות חבר העמים
"מי ארמייא אדמורא"
שיזכו למילוי השליחות האחרונה שהטיל עלינו רבינו שליט"א:
"להכין את העולם כולו לקבלת פני משיח צדקנו
בפועל ממש"
מתוך התקשרות מוחלטת וקיום הוראותיו
בהצלחה רבה ומופלגה במילוי השליחות ופעולתיהם
מתוך בריאות איתנה והרחבה רבה בגשמיות וברוחניות
בשמחה וטוב לבב שפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם
בבני חיי ומאזוני רווחי מתוך נחת למשלח
עדי התגלותו המושלמת, יחד עם מליוני יהודי המדינות
יכריאו יחדיו בקול גדול:
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לא"נ
הרה"ת ר' משה ב"ר דובער ע"ה
לברטוב

נבל"ע עש"ק שופטים ו' אלול ה'תשס"ה
יו"ר ומייסד לשכת 'עזרת אחים' - חב"ד ליובאוויטש

לא"נ
הרה"ת ר' משה שלמה ב"ר עזריאל זעליג ע"ה סלונים

נבל"ע בכ"ג מר חשוון ה'תשנ"ו
יו"ר לשכת 'עזרת אחים' - חב"ד ליובאוויטש

לא"נ
הרה"ת ר' משה הכהן ע"ה אבעלסקי
ב"ר השליח והרה"ר הרה"ח זלמן טובי'
הכהן אבעלסקי
נבל"ע ב' דר"ח מר חשוון ה'תשע"ב
פעיל נמרץ בלשכת 'עזרת אחים' - חב"ד ליובאוויטש

לאזכות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מהרה יתגלה אכ"ר

לאזכות

השליח הגה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ איש תורה וחסד, רב פעלים, הרב הראשי למולדובה, ראשון השלוחים במדינות ברית המועצות - חבר העמים מסור בלב ונפש לבשורת הגואל ומקושר בכל נימי נפשו לאדמו"ר מליובאוויטש שליט"א מוה"ר זלמן טוב"ל בן הרה"ח הרה"ת שו"ב הרב שמריהו הכהן אבעלסקי נתבקש בישיבה של מעלה ערב שבת קודש אחר חצות היום כ"ט סיון ה'תשע"ד

מתלמידי ה'חדרים' במחותרת מתוך מסירות נפש, מתלמידי ישיבת 'תומכי תמימים' במחותרת ברוסי' ובישיבות באוזבקיסטאן ובפאקינג, מזקני השלוחים, שריד לדור דעה, שליח רבותינו נשיאנו, שליחו החשאי של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ למדינת רומניה - 'מקום סכנה ומיצר', למד ולימד תורה מתוך הדחק והעמיד תלמידים הרבה, דורות ומשפחות של חסידים ושלוחים ואישי חינוך.

חבר הנהלות רשת אוהלי יוסף יצחק וצעירי חב"ד בארץ הקודש מראשוני מפיצי זהותו של משיח - הרבי מליובאוויטש, מונה על ידי הרבי ל"בעל הבית" על מדינת רומניה בשמח"ת ה'תשל"א, מחנך ומשפיע, חבר הנהלת 'צעירי אגודת חב"ד', ממייסדי רשת 'חדרי תורה אור', ממייסדי וחבר הנהלת רשת 'אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש', מנהל בתי הספר בזרנוגה, יפו, וכפר סבא. חבר פעיל בארגון ההצלה 'יד לאחים', ראשון השלוחים לעיר קרית גת ומייסד מוסדות חב"ד בעיר, מייסד ומנהל בית ספר חב"ד, פעל רבות בעיר קרית גת להקמת המוסדות ושימש כרב ומשפיע בית כנסת חב"ד.

זכה וכ"ק אד"ש אמר לו "בענטש אידן (=תברך יהודים) ואני אברכם" ובכח זה בירך עשרות אלפי יהודים שראו ניסים ונפלאות, בשליחות המלך השיב רבים מעוון בהפצת המעינות ובפעולותיו בארץ הקודש וברחבי תבל, שליח נמרץ ב'ופרצת' חב"ד בשיעורי תורה וחסידות בקיבוצים ישובים וערים במסגרת צעירי חב"ד וניידות חב"ד, סייע רבות בעלייתם וקליטתם הרוחנית והגשמית של יוצאי הקהילות בברית המועצות וממדינת רומניה בארצנו הק'. ראשון השלוחים למדינות ברית המועצות - חבר העמים, שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א למולדובה ובירתה קייסינג, רבה הראשי של מדינת מולדובה וגלילות'. דאגה איתנה לעדתו במסירות נפש בצניעות ובענווה, נשיא פדרציית הקהילות היהודיות במולדובה. מפרסם ומסור להפצת בשורת הגאולה במשך כל ימי חייו, העמיד דור ישרים מבורך משפחה ענפה ומפוארת של בנים ובני בנים, עוסקים בשליחות אדמו"ר שליט"א לקבלת פני משיח, מנהלי מוסדות, שלוחים, ראשי ישיבות ואישי חינוך.

הוקדש על ידי נכדו הרה"ת מנחם מענדל בן חנה